



MASARYKOVA UNIVERZITA

# John Rawls

Jiří Baroš

# Kdo byl největší politický filosof 20. století?

Dílo Johna Rawlse:

- Teorie spravedlnosti (1971)
- Politický liberalismus (1993)
- Právo národů (1999)

# Východiska Rawlsovy filosofie

- proti utilitarismu
- tradice teorií společenské smlouvy
- rozdíl mezi ideální a neideální teorií

# Teorie spravedlnosti

- reflektivní rovnováha
- původní pozice
- volba v původní pozici
- principy spravedlnosti
- reflexe Teorie spravedlnosti

# Teorie spravedlnosti

- **reflektivní rovnováha**
- původní pozice
- volba v původní pozici
- principy spravedlnosti
- reflexe Teorie spravedlnosti

# Reflektivní rovnováha I

- jak by měly být politické instituce uspořádány?
- od morálních intuicí po principy spravedlnosti
- dobře uvážené soudy

# Reflektivní rovnováha II

- nutnost zpětné vazby principů na soudy.  
Systém vzájemné podpory a vysvětlení...
- reflektivní rovnováha vyvstává ze vzájemné opravy a revize. Neustále se jí přibližujeme...
- rozdíl oproti fundacionalismu

# Teorie spravedlnosti

- reflektivní rovnováha
- **původní pozice**
- volba v původní pozici
- principy spravedlnosti
- reflexe Teorie spravedlnosti



# Původní pozice I

- reformulace teorie společenské smlouvy
- jaké principy spravedlnosti bychom zvolili, kdybychom byli v situaci společenské smlouvy?
- jde o hypotetickou dohodu, myšlenkový experiment pro nalezení principů spravedlnosti

## Původní pozice II

- tento experiment se týká základní struktury společnosti
- 2 atributy spravedlnosti jako férovosti: (a) rovnost všech lidí a (b) rovnováha soutěžících zájmů a výhodnost sociální kooperace
- rozhodování za závojem nevědomosti

# Teorie spravedlnosti

- reflektivní rovnováha
- původní pozice
- **volba v původní pozici**
- principy spravedlnosti
- reflexe Teorie spravedlnosti

# Volba v původní pozici I

- Kdo volí?
- Co je voleno?
- Za jakých podmínek?

# Volba v původní pozici II

- S jakou motivací?
- Jak strany volí?
- Podle jakého pravidla?

# Volba v původní pozici III

Roční příjmy v \$	Nejméně zvýhodnění	Střední třída	Nejbohatší
A	\$ 10 000	\$ 10 000	\$ 10 000
B	\$ 12 000	\$ 30 000	\$ 80 000
C	\$ 30 000	\$ 90 000	\$ 150 000
D	\$ 20 000	\$ 100 000	\$ 500 000

# Teorie spravedlnosti

- reflektivní rovnováha
- původní pozice
- volba v původní pozici
- **principy spravedlnosti**
- reflexe Teorie spravedlnosti

# Principy spravedlnosti I

- 1) Princip rovné svobody
- 2a) Princip difference
- 2b) Princip férové rovnosti příležitostí



# Principy spravedlnosti II

- pravidlo lexikografické priority:  
1) > 2b) > 2a)
- společenská spolupráce je řízena principy spravedlnosti, test závojem nevědomosti...
- stabilita Rawlsovy koncepce

# Teorie spravedlnosti

- reflektivní rovnováha
- původní pozice
- volba v původní pozici
- principy spravedlnosti
- **reflexe Teorie spravedlnosti**

# Reflexe Teorie spravedlnosti I

- teleologické v. deontologické koncepce
- svébytnost práva a dobra, byť právo nadřazeno dobru
- různorodost dober a rámec spravedlnosti: stačí slabá koncepce dobra

# Reflexe Teorie spravedlnosti II

- právo předchází dobru
- libertariánská kritika
- komunitaristická kritika

# Politický liberalismus

- otázky legitimacy
- otázky stability

# Politický liberalismus

- **otázky legitimacy**
- otázky stability

# Otázky legitimacy I

- liberální princip legitimacy: jak může někdo nad někým vykonávat donucující moc?
- rozumní občané: chtějí s ostatními kooperovat ve společnosti

# Otázky legitimacy II

- rozumný pluralismus komprehensivních doktrín a veřejná politická kultura
- politická (nikoliv metafyzická) koncepce spravedlnosti



# Politický liberalismus

- otázky legitimacy
- **otázky stability**

# Otázky stability

- překrývající konsensus: politická koncepce spravedlnosti schvalována každou z hlavních komprehensivních doktrín
- idea veřejného rozumu: ospravedlnění jen odkazem na veřejné hodnoty a standardy
- extenze na mezinárodní úroveň